

نام و نام خانوادگی دانشجویان	موضوع پایان نامه	استاد راهنما	استاد مشاور
رقیه افخمی - الهه راحتی	بررسی مناقشات اصولی پیرامون قاعده قبح عقاب بلا بیان و کارکرد حقوقی آن	خانم دکتر کبری پور عبدالله	

چکیده پایان نامه

یکی از ویژگی‌های اندیشه ورزی فقهی و اصولی معاصر رفتن به سمت افزایش و گسترش نظریه‌ها و برداشتن گام‌های سنگین و آهنگین در این مسیر است. و بر سر راه این حرکت نوپا ایستگاه‌های مهمی قرار گرفته که گذر از آن‌ها برای دست‌یابی به مرحله ارائه نظریه‌های نو و به کارگیری آن‌ها جهت توانایی و پویا سازی فقه و اصول اجتناب ناپذیر است. یکی از گام‌های جدی در این شتاب بخشی به این حرکت علمی، بازشناسی نظریه‌هایی است که در گذشته ارائه شده است. قاعده قبح عقاب بلا بیان از قواعد مسلم نزد فقها و اصولیین به شمار می‌رود. و با توجه به مبنا بودن این قاعده در موارد متعدد شک بدوی مناقشات اصولی قابل توجهی پیرامون این قاعده صورت گرفته است. از آن جمله نظریه حق الطاعه شهید صدر که در ادبیات اصولی معاصر در خور توجه بوده است و به کارگیری آن موجب این امر مهم که همان پویا سازی فقه و اصول است می‌شود.

سؤال‌های تحقیق: در این پژوهش ما در صدد یافتن پاسخ برای سه سوال اساسی هستیم: اول آن که مبانی قاعده قبح عقاب بلا بیان چیست؟ دوم: آن که قاعده احتیاط چگونه می‌تواند در اساس قاعده قبح عقاب بلا بیان ایجاد مناقشه و خلل کند و سوم، کارکرد تطبیقی اصل قانونی بودن جرم و مجازات با قاعده قبح عقاب بلا بیان چگونه است؟

فرضیه تحقیق: فرضیه ما در پاسخ به سوال اول این است که به نظر می‌رسد در موارد عدم وصول بیان و شک در تکلیف بدون وجود غرض لازم الاستیفاء مولوی، برائت جاری می‌شود و در پاسخ به سوال دوم، فرضیه ما این است که بر اساس دیدگاه حق الطاعه، قاعده قبح عقاب بلا بیان نمی‌تواند در تمام موارد شک بدوی به اطلاق خود باقی بماند اما فرضیه سوم این که، مطلق صدور جرم منجر به اجرای مجازات و عقاب نیست. همان گونه که اشاره شد یکی از نتایج و لوازم قاعده "قبح عقاب بلا بیان" اصل قانونی بودن جرم و مجازات‌ها می‌باشد که این اصل از جمله اصولی است که در قوانین جزایی جهان مطرح و از مهم‌ترین و مطمئن‌ترین اصولی است که ضرورت وجود آن نه تنها انکار نشده بلکه اعتبار آن روز به روز فزونی یافته است. اصل قانونی بودن جرم و مجازات‌ها یک اصل عقلایی است که عقل حکم می‌کند بر اینکه افراد یک جامعه باید از قوانین و مقررات حاکم بر جامعه خود آگاه باشند تا بتوان از افراد توقع فرمانبرداری را داشت و نیز افراد باید بدانند چه عمل یا اعمالی را "قانون" جرم تلقی کرده تا از ارتکاب آن خودداری کنند و هم چنین افراد باید بدانند چه نوع مجازات و یا مجازات‌هایی برای اعمال مجرمانه وجود دارد تا با توجه به آن‌ها رفتارهای خود را کنترل کنند. این اصل نخستین بار در قرن ۱۸ میلادی پس از انقلاب کبیر فرانسه در قانون فرانسه وارد و در سال ۱۷۸۹ در ماده ۸ اعلامیه حقوق بشر تقریر شد و به قوانین سایر کشورها انتقال یافت. در حالی که اسلام بر لزوم این اصل از ۱۴ قرن پیش تصریح داشته است (اسراء/۱۵) و قانون‌گذار کشور ما در اصول مختلف از قانون اساسی از جمله اصل دوازدهم متمم قانون اساسی و ماده دوم قانون مجازات اسلامی و در روح سایر قوانین این اصل را جا داده است.

واژگان کلیدی: قاعده قبح عقاب بلا، قاعده احتیاط

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.